

“Venien a Poblet com a visitar el dalai-lama”

JORDI PLAY

El pare Maur Esteva (nascut a Gironella el 1933) va morir el passat 14 de novembre a Poblet, monestir de què havia estat abat 18 anys (1970-1988). EL TEMPS publica una entrevista fins ara inèdita, perquè s'havia de completar amb una segona trobada amb el pare Esteva que no es va poder realitzar. Parla sobretot de Catalunya i de la seva relació amb el president Tarradellas.

L'any passat a Solius va fer una homilia en la qual deia: “Crec que defensar la pròpia llengua, la pròpia cultura i consegüentment la pròpia nació i autoafirmar-les, amb tots els mitjans i amb voluntat de ser un Estat sobirà, és una causa justa”.

—Vaig dir això perquè parlaven de l'Evangelí i anava rodat: “Benaventurats els que pateixen fam i set de justícia”. Vaig parlar de “causa justa” i això m'anava bé per enllaçar-ho amb l'11 de setembre [de 2013]. Em deien que l'Església no deia res. Però de llavors ençà l'Església va parlar, el bisbe de Girona va parlar i d'altres van parlar i ja hi sobro jo.

—**Però l'opinió d'un abat emèrit de Poblet és important.**

—Com la de qualsevol altra persona. No perquè jo tingui cap representativitat de res.

—**Però vostè deia “és una causa justa, fins i tot, si cal, essent perseguits ni que sigui patint persecució, més encara, amb persecució espiritual, dialèctica, perquè qui té la màgia de la paraula pot fer terrorisme espiritual”.**

—Em dolien aquelles picabaralles entre uns partits i uns altres i vaig pensar que això era “persecució espiritual”.

—**Vol dir les declaracions dels partits espanyols per les declaracions sobiranistes dels partits catalans?**

—Ni tan sols això. Per defensar això, la persecució era fins i tot violenta. Es deien coses molt gruixudes.

—**Va anar a la Via Catalana l'11 de setembre?**

—No.

—**Havent fet l'homilia de Solius hauria pogut anar-hi.**

—Sí, però no.

—**Els monjos cistercencs no hi poden d'anar?**

—No depèn de mi.

—**De qui depèn?**

—Si jo hagués estat abat de Poblet, quedava molt clar que ni jo ni ningú hi aniria. Ara és un altre temps i un altre moment, però no.

—**Però ideològicament està proper al que demanava la Via Catalana?**

—Jo subscric l'homilia cent per cent. Però no vaig parlar d'aquest tema mai fins el 1980, quan Joan Pau II havia anat a la Unesco i ja havia dit que allà on hi

ha una llengua, hi ha una cultura, i on hi ha una cultura hi ha una nació i una nació té el dret a governar-se a si mateixa. A partir d'aquí, sempre he repetit aquesta frase. Constantment. He de confessar que això és anar a la segura.

—Però cap al 1975 o 1976, monsenyor Pont i Gol impulsa des d'aquí, des de Poblet, *Les arrels cristianes de Catalunya...*

—Sí, però ell parlava amb les persones que havia de parlar. Ell no redactava res.

—Però part de la gestació va ser aquí al monestir. I l'alcalde de Montblanc, Josep Andreu, diu que vostè parlava molt amb el bisbe Pont i Gol. Bé hi devien parlar.

—No en sabia res, jo. Quan ells parlaven del president Tarradellas sense dir-ne el nom, jo no sabia de qui parlaven. I perquè no es veiés que no entenia res jo callava. Així els vaig anar coneixent, coneixent d'orella. Després arribaria el president Tarradellas i el coneixeria personalment però tampoc no deia res, perquè se m'hauria vist el llautó. Les nostres preocupacions eren el monestir, les gallines i les parets que s'havien d'arreglar.

—Però tothom parlava de l'idil·li del president Tarradellas amb Poblet.

—Sí, va fer fortuna. Ell tenia una altra cosa al cap, per això...

—Quina?

—Bé, això és una interpretació. L'a priori meu era "no vulguis saber res tu". Del suposat antagonisme seu amb Montserrat i el fet que allò seria una cosa i això una altra, no en volia saber res jo. Res de res de res. Quan van posar la primera pedra del cimbori, havia de dir alguna cosa i sempre posava de relleu una cosa que havia dit ell i em semblava adient: que, a la vigília de marxar cap a l'exili, va passar per Poblet a veure una colla de refugiats que s'amagaven aquí —no sé fins a quin punt va ser així. El cas és que va veure com estava Poblet i, en tornar de l'exili, Tarradellas va voler donar una empenta a la restauració. Però mai no vaig anar enlloc que es pogués interpretar que jo era l'antítesi de Montserrat. Mai.

—Quan va venir per primera vegada, en Tarradellas?

—Quan va arribar a Catalunya, va anar a Tarragona per tornar-li la visita

“Des del 1980 repeteixo la frase de Joan Pau II: on hi ha una llengua, hi ha una cultura i on hi ha una cultura, hi ha una nació que té dret a governar-se a si mateixa.”

al cap de la Conferència Episcopal Catalana, el doctor Pont. Com que la carta s'havia gestat aquí, va venir també a Poblet. Vés a saber què es pensava que era això. No era com anar a visitar el dalai-lama. Però ell s'ho devia pensar i jo ho deixava creure.

—Ben fet.

—Aleshores van venir i, mentre pujaven, el doctor Pont explicava a en Tarradellas quins problemes teníem nosaltres. Però tots feien igual, des del Robles Piquer fins al Fraga...

—Què feien?

—Quan visitaven el monestir s'havia de restaurar tot. Però mai no vam veure res. Primer va venir el rei i va demanar si teníem alguna necessitat i jo vaig dir que dues: el cimbori —que té uns contraforts que s'obrien— i el palau de l'abat —on el ministre Robles Piquer volia fer una universitat d'estiu, una mena d'alternativa a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada. Allà a fora on hi ha l'hostatgeria hi havia d'haver el Col·legi Major Universitari per als nois que anessin a la universitat d'estiu. I jo vaig dir no. “Si veniu —els vaig dir— podeu fer una prova amb les sales que hi ha aquí i després veurem què passa. Però...”

—No volia que fessin servir l'hostatgeria de col·legi major o que fessin la universitat?

—No volia la universitat. Llavors va venir la visita del president Tarradellas, a qui ja havien dit que necessitàvem diners per al cimbori. Així que entrem

a l'atri, va començar a dir: “Aquest cimbori l'hem d'arreglar”. I encara no l'havia vist, perquè des de l'atri no estàs pas dins de l'església. Això de venir aquí de seguida, abans que a Montserrat, ja va començar aquella presumpta oposició entre Montserrat i Poblet, però d'això res de res. Si en Tarradellas donava peu perquè li interessava que es pensés això, és una altra cosa.

—Us va donar diners per a la restauració?

—Va dir: “No sé com ho farem perquè de diners no en tenim pas”, però llavors va treure aquell llenguatge seu i va dir: “Si teniu un projecte i un pressupost, veniu-me a veure amb els vostres homes”. Això que parlés dels meus homes ja em semblava com si fóssim una espècie de màfia siciliana.

—I hi va anar? Amb quants homes?

—Me'ls vaig haver d'inventar: El president de la Germandat d'Amics de Poblet i el tresorer. I el secretari... Aquests eren els meus homes.

—I cap a plaça de Sant Jaume...

—Ens van citar pel dividend de la setmana següent. Anem a plaça de Sant Jaume i una altra vegada els retratistes i els periodistes allà. Si no s'havia parat mai ningú quan passejava per Barcelona! Vam entrar a plaça de Sant Jaume. Portàvem el projecte, el pressupost i ens va convidar a dinar. I pensava: “Tot això què representa?”

L'alcalde de Montblanc, Josep Andreu, d'ERC, recorda un viatge a Pamplona amb el desaparegut Maur Esteva i com es va assabentar que Joan de Borbó havia decidit no ser enterrat a Poblet per "por" que un dia deixés "de ser terra espanyola".

L'abat Esteva i la tomba d'en Joan de Borbó

Crec que era la tardor de 1992 que l'abat de Poblet, don Maur Esteva, em pregunta si aquell pròxim dissabte el podria acompanyar al nord. La meua resposta va ser, evidentment, que sí, mes vaig quedar una mica sorprès per la mateixa indeterminació del lloc concret.

Podia ser el monestir de Lazkao, a Guipúscoa, la residència a Iruña del *lehendakari* Carlos Garaikoetxea o els convents cistercencs de Casbas, a Osca, o de Santa Lucía, a Saragossa.

A les set del matí, com havia de ser, amb puntualitat absoluta, a les portes reials del monestir de Poblet, i, tot seguit, cap a Saragossa.

Quan vam arribar a Saragossa, vaig preguntar per la destinació i, amb un lacònic "al nord", vaig continuar.

Abans de creuar de nou l'Ebre, a prop de Tafalla, vaig tornar a preguntar-li i em va respondre que havíem d'anar a la Clínica Universitària de Pamplona, que havia quedat amb en Joan de Borbó, ingressat a l'hospital amb un càncer de faringe que el portava a prop de la mort.

Vaig aparcar el cotxe, i vaig deixar en Maur Esteva al llindar de la porta de l'hospital universitari, i em va dir que podia anar a passejar i a dinar per Pamplona, i que a les cinc havia d'anar al mateix lloc a recollir-lo.

Josep Andreu

Alcalde de Montblanc i diputat d'ERC

Mitja hora, o una hora abans, jo ja estava al lloc indicat. Havia passejat per Pamplona, per la plaça de Castilla. Tampoc havia cridat cap dels meus amics o coneguts per no haver de donar cap explicació.

Va baixar l'abat Maur per la porteria principal i vaig observar com a la porta l'acomiadaven alguns alts funcionaris o militars, i jo senzillament vaig enclotar-me al seient.

Vaig alçar-me per obrir-li la porta del cotxe, de pressa, corrent, quan ja no quedava ningú dels que es van acomiadar.

En arrencar el motor li vaig preguntar on havíem d'anar, i em va respondre: "Al monestir de Poblet".

Tornàvem amb un cel gris que s'enfosquia, i no teníem cap conversa. Gosant trencar tant de silenci vaig preguntar si havia quedat impressionat o contrariat per la conversa amb en Joan de Borbó.

Em contesta, sec, trist: "Don Joan m'ha dit que ha parlat amb el seu

fill, rei d'Espanya, i que l'enterrarien al Reial Monestir de l'Escorial, ja que tenia por que l'abadia de Poblet deixaria de ser terra espanyola, i que els independentistes procedissin a profanar la seva sepultura".

Haig de confessar que la meua primera reacció va ser "ostres, una nova detenció que m'estalvio", i era cert, en converses en ambients i militants independentistes ens havíem conjurat que organitzaríem una protesta a la plaça de la Corona d'Aragó del monestir per protestar per l'enterrament de membres de la dinastia borbònica al costat de reis d'Aragó, sent conscients que ens empresonarien a tots els participants. Era l'època del jutge Garzón i les detencions dels Jocs Olímpics.

Van passar els anys, el país va canviar profundament, Catalunya lluita per esdevenir una nació, el poble va sortir al carrer, la ciutadania va anar a votar, i Maur Esteva, abat emèrit de Poblet, va morir cinc dies després. Per la Pentecosta de l'any passat, va predicar l'Homilia de Solius: "Crec que defensar (...) un estat sobirà, és una causa justa".

I aquest dilluns, després d'un sobri i rigorós funeral, el van enterrar al costat de Martí l'Humà, en la tomba que, en el seu dia, havia de ser enterrat en Joan de Borbó.

Si sempre que he anat a llocs a buscar diners, no he tret mai un duro d'enlloc". Hi havia anat més d'un cop a parlar amb el delegat de Patrimoni de la zona de Llevant, Alejandro Ferran, i donaven 25.000 pessetes l'any, si ens les donaven. Amb Tarradellas vam quedar que vindria ell una altra vegada.

—Però ja es va comprometre amb diners?

—No, no en tenien. Però llavors, com a president de la Diputació de Barcelona, era membre del Patronat. Les institucions que eren membres del Patronat sí que tenien una quota per fer alguna ofrena: uns eren els vitralls de l'església, els altres uns vitralls per un altre lloc, etcètera. Llavors van fer el gran *holiday* litúrgic de venir aquí i fer la missa i portar-hi gent de les Diputacions ben mudada.

—Un *holiday* litúrgic, diu?

—Una missa conventual. Però haguérem de parlar un altre dia en un casament. Em va fer un apart per dir-me que encara no havia pogut fer res, però que, com a president de la Diputació, sí que havia pogut donar una petita contribució per al cimbori. Després tot va anar molt de pressa. Al cap de set o vuit mesos ja vam posar la primera pedra.

Àlex Milian